

Asia: VN/22132/2020

Valtioneuvoston tasa-arvopoliittinen selonteko

Tulevaisuuden tasa-arvokysymykset

- 1. Tavoitteiden asettamiseksi on selonteossa tarkoitus käsitellä toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia sekä niiden ennakoitavissa olevia vaikutuksia sukupuolten tasa-arvoon. Millaisia tulevaisuutta ennakoivia tasa-arvokysymyksiä tai ongelmia mielestänne pitäisi selonteossa painottaa? Tarkasteltava aika on nykyhetkestä vuoteen 2030. Mainitkaa ja perustelkaa enintään viisi selkeää kysymystä. Mikäli mahdollista, sijoittakaa ne teemaotsikoiden alle sopivaksi katsomaanne kohtaan. Teema-alueet on esitelty edellä.**

Tasa-arvopoliitiikan tavoitteena on purkaa epätasa-arvoisia rakenteita ja tehdä tilaa jokaisen ihmisen oikeudelle olla oma itsensä. Tasa-arvoselonteossa tulee tarkastella tasa-arvon ja syrjinnän kysymyksiä monipuolisesti ja ennakkoluulottomasti. Syrjinnän moniperusteisuuden tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Ihmisiä voidaan syrjiä sukupuolen lisäksi myös muiden tekijöiden perusteella, kuten etnisyys, seksuaalinen suuntautuminen, vammaisuus, ikä, luokka tai sosioekonominen asema, ja yksittäinen henkilö voi kohdata syrjintää useamman ominaisuutensa perusteella. Tämä tulee huomioida kaikissa tasa-arvoa edistävissä toimissa.

Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus (teema-alue d) tulisi tunnustaa nykyistä paremmin lainsäädännössä. Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen yhdenvertaiset oikeudet ovat itsestään selvä asia suurimmalle osalle suomalaisista, mutta lainsäädännössämme on vielä perustavanlaatuisia ongelmia. Esimerkiksi translain uudistus tarvitaan kipeästi ja nopeasti, sillä vaatimus lisääntymiskyvyttömyydestä loukkaa sukupuolivähemmistöjen perus- ja ihmisoikeuksia, itsemääräämisoikeutta ja koskemattomuutta. Lakiin tulee tehdä kokonaisvaltainen uudistus, jossa myös muita merkittäviä puutteita korjataan. Esimerkiksi juridinen ja lääketieteellinen sukupuolen korjaus tulisi erottaa toisistaan ja juridinen korjaus mahdollistaa omalla ilmoituksella ilman nykyisiä ehtoja, mukaan lukien alle 18-vuotiaille.

Myös erilaiset perhemuodot on saatettava keskenään samanarvoiseen asemaan (teema-alueet a ja d). Perheitä on monenlaisia, ja ne voivat koostua samaa tai eri sukupuolta olevista jäsenistä, lapsista

ja vanhemmista. Kaikkia perhemuotoja tulee kohdella yhdenvertaisesti, mikä ei nykyisin vielä toteudu, vaan vaatii aktiivisia toimia. Sateenkaarivanhempien asema lainsäädännössä on edelleen heikompi kuin eri sukupuolta olevien vanhempien. Esimerkiksi käytännöstä, jossa vanhemman täytyy adoptoida oman lapsensa, tulisi luopua ja yksin elävien miesten ja miesparien sekä sukupuolivähemmistöjen perheen perustamisen mahdollisuuksia parantaa. Perhepolitiikan olennaisiin tasa-arvokysymyksiin kuuluvat myös vanhemmuuden kustannusten ja vanhempainvapaan jakautuminen, työn ja perheen yhteensovittaminen, monivanhempaisten ja adoptioperheiden asema sekä kaikenlaisen vanhemmuuden tukeminen yhdenvertaisesti perheiden palveluissa.

Koulutuksen, työelämän ja palkkatasa-arvon (teema-alueet b ja c) eteen on tehty paljon, mutta työ ei ole vielä valmis. Suomen koulutusalat ja työmarkkinat ovat voimakkaasti sukupuolittuneet ja tyttöjen ja poikien oppimiserot ovat merkittävät. Työmarkkinoiden sukupuolittuneisuuden johdosta naisten keskimääräinen palkkataso on edelleen miehiä alempi. Naiset sekä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöt kohtaavat syrjintää rekrytoinnissa.

Toisaalta suurin osa työtapaturmista tapahtuu miehille. Samoin miesten ja naisten väliset koulutuspolut erityivät siten, että miehet jäivät useammin peruskoulutuksen varaan. Samoin koulupudokkuus on yleisempää miesten keskuudessa. Yliopistokoulutuksen saaneista yhä useampi on nainen. Suomessa sukupuolten väliset erot lukutaidossa on OECD-maiden suurin. Siksi selonteossa tulee kiinnittää erityistä huomiota myös poikien ja miesten työelämä- ja koulutuskysymyksiin.

Työelämän sukupuolittuneisuuden purkaminen vaatii työtä jo neuvolasta, varhaiskasvatuksesta ja koulusta asti. On tärkeää vahvistaa koulutus- ja kasvatustietoisuutta henkilöstön osaamista sukupuolittuneesta kasvatuksesta sekä kannustamaan oppilaita tutustumaan ennakkoluulottomasti koko työelämäkenttään. Tasa-arvoselonteossa tulisi selkiyttää, miten kussakin vaiheessa tuetaan oppilaiden ja opiskelijoiden yhdenvertaisuutta, turvallisuutta ja uskallusta suunnata haluamalleen alalle riippumatta sukupuolesta tai seksuaalisesta suuntautumisesta. Oppilaitosten tulee olla turvallisia tiloja, joissa ei tarvitse pelätä häirintää tai syrjintää.

Syrjintä työelämässä on usein moniperusteista, ja työnhakija tai -tekijä voi joutua huonompaan asemaan paitsi sukupuolensa, myös iän, etnisyyden tai muun ominaisuuden vuoksi. Esimerkiksi vammaiset henkilöt kohtaavat hyvin usein syrjintää ja ennakkoluuloja työelämässä. Niin työntekijöiden, työnantajien kuin kouluissa ja julkisissa palveluissa työskentelevien tietoisuus ja osaaminen syrjintäkysymyksistä on avainasemassa, kun syrjiviä rakenteita halutaan purkaa läpi koko yhteiskunnan. Julkisen sektorin tulisi näyttää esimerkkiä tasa-arvon edistämiseksi ottamalla käyttöön hyviä käytäntöjä, kuten anonyymi rekrytointi. Selonteossa tulisi esittää keinoja, miten julkista sektoria ja oppilaitoksia kannustetaan tasa-arvon edistämiseen nykyistä voimakkaammin.

Itsemääräämisoikeus ja koskemattomuus (teema-alue e) ovat ihmisoikeuksia, joiden takaamiseksi on tehtävä vielä paljon töitä. Tärkeimpiä uhkia koskemattomuudelle on väkivalta. Naiset kohtaavat väkivaltaa erityisesti lähisuhteissa ja joutuvat miehiä useammin oman kumppanin tekemän väkivallan uhriksi. Miehet kohtaavat väkivaltaa selvästi naisia useammin julkisilla paikoilla ja ovat useammin uhreina vakavissa väkivalta- ja henkirikoksissa. Myös väkivalta voi olla moniperusteista, esimerkiksi vammaisten naisten riski joutua väkivallan kohteeksi on eri tutkimusten mukaan 4-10 kertaa suurempi kuin ei-vammaisen naisen. Seksuaalisen häirinnän, fyysisen ja henkisen väkivallan sekä väkivallan uhan tunnistamista, ehkäisemistä ja torjumista sosiaali- ja terveydenhuollossa tulee parantaa. Lainsäädäntöön kaivataan myös merkittäviä muutoksia, kuten rikoslain raiskausmääritelmän muuttaminen suostumuksen puutteeseen perustuvaksi. Selonteossa tulisi asettaa selkeät, määrälliset tavoitteet sukupuolittuneen väkivallan vähentämiseksi.

Selonteossa tulisi kiinnittää erityistä huomiota lasten oikeuksiin. Lasten ei-lääketieteelliset ympärileikkaukset tulee kieltää ja intersukupuolisten lasten sukelinkirurgia lopettaa silloin, kun se ei ole lapsen fyysisen terveyden kannalta välttämätöntä. Myös oikeus aborttiin on tärkeä osa sukupuoleen liittyvää itsemääräämisoikeutta. Suomen aborttilainsäädäntö on poikkeuksellisen tiukka, ja sitä tulisi tarkastella uudelleen. Abortin tulisi olla mahdollinen omalla päätöksellä 18 raskausviikkoon asti, ja hoitoon tulisi päästä kohtuullisessa ajassa. Samoin tiedetään, että syrjäytymiskehitys alkaa usein jo varhaisella iällä. Tutkimuksista tiedetään, että esimerkiksi vanhempien toimeentulotukiasiakkuus tai erotilanne herkistää erityisesti poikalapsia myöhemmissä elämänvaiheissa ilmeneville ongelmille. Kaksi kolmesta syrjäytyneestä onkin miehiä. Osana moniperustaista (intersektionaalista) lähestymistä tulee siis huomioida sellaiset sukupuolittuneet ja muut ihmisiä eri tavoin kohtelevat rakenteet, jotka altistavat huono-osaisuudelle ja syrjäytyneisyydelle. Tämän näkökulman huomioimista esimerkiksi sote-uudistuksessa olisi hyvä selonteossa avata.

Tasa-arvopoliittiset tavoitteet

2. Marinin hallituksen tavoitteena on parantaa kunnianhimoisesti tasa-arvoa yhteiskunnassa ja nostaa Suomi tasa-arvon kärkimaaksi. Mitkä mielestänne pitäisi olla Suomen kansalliset pitkän ajan tasa-arvopoliittiset tavoitteet, jotka toteutuessaan veisivät Suomea tasa-arvoisemmaksi yhteiskunnaksi? Huomioikaa, että kysymys on tavoitteista, ei välineistä tai toimenpiteistä. Tarkasteltava aika on nykyhetkestä vuoteen 2030. Mainitkaa enintään viisi konkreettista, selkeää ja seurattavissa olevaa tavoitetta.

1. Kohdellaan kaikkia sukupuolia ja perhemuotoja yhdenvertaisesti. Tavoitteen toteuttaminen vaatii lakimuutoksia, joita on eritelty alla kysymyksen 4 kohdalla, kuten translain uudistusta ja muutoksia nykyiseen vain miehiä velvoittavaan asevelvollisuuteen. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon, varhaiskasvatuksen ja koulutuksen ammattilaisten ja viranhaltijoiden koulutusta monenlaisten sukupuolten ja perhemuotojen kohtaamiseen on lisättävä. Nykyisestä lainsäädännöstä heijastuva perheen malli on kapea. Yksinhuoltajaperheitä ei tueta riittävästi, eikä laki mahdollista juridisesti useamman kuin kahden vanhemman perheitä.

2. Varmistetaan kaikkien sukupuolten koskemattomuus ja itsemääräämisoikeus. Tavoitteen edellyttämiä lakimuutoksia on avattu alla kohdassa 4 (sukupuolten oikeudellinen asema). Tavoitteen toteutuminen tarkoittaisi, että yksilön oikeutta määrittää sukupuolensa ja päättää kehoaan koskevista toimenpiteistä vahvistetaan. Myös seksuaalirikoksia koskevia lakimuutoksia, kuten suostumuksen säätäminen raiskauksen kriteeriksi väkivallan käytön sijaan, on välttämätöntä tehdä, jotta väkivaltaa kokeneiden oikeusturva toteutuu. Samalla ensi- ja turvakotien resurssit on turvattava. Selonteossa tulisi näyttää selkeä tiekartta, miten nämä ja muut Istanbulin sopimuksen Suomea velvoittavat parannuskohteet toteutetaan. Samalla pitää huomioida se, että vaikka naiset ja vähemmistöt ovat ylikorostettuja seksuaaliväkivallan ja miehet katuväkivallan uhreina, erilaiset väkivaltakokemukset voivat koskea ketä tahansa sukupuolesta riippumatta

3. Puretaan työelämän sukupuolittuneisuutta ja kurotaan palkkaerot umpeen. Suomen työmarkkinat ovat verrokkimaihin nähden hyvin sukupuolittuneet: on naisten ja miesten ammatteja. On tärkeää purkaa niitä rakenteita, jotka aiheuttavat koulutuksen ja työmarkkinoiden eriytymistä sukupuolten perusteella. Työelämän sukupuolittuneisuuden purkaminen kaventaisi myös miesten ja naisten välisiä palkkaeroja ja eroja eläkkeen tasossa. Tavoitteen toteuttaminen vaatii hyvin laajaa asenteiden muutosta, joka ei tapahdu itsestään, vaan sitä voidaan poliittikalla aktiivisesti edistää. Kohdassa 4 eriteltyjen lainsäädäntömuutosten lisäksi tavoitetta voidaan edistää esimerkiksi sukupuolisensitiivisen kasvatuksen kautta.

4. Suomessa tehdään korkeatasoista tutkimusta tasa-arvosta, syrjinnästä ja sen moniperusteisuudesta. Etenkin intersektionaaliseen tarkasteluun ja syrjinnän rakenteellisen tason tunnistamiseen kohdennetut tutkimusresurssit ovat riittämättömät. Sukupuolentutkimus monitieteisenä kokonaisuutena on tärkeä osa tasa-arvopoliittikan toteuttamista, sillä tavoitteiden muotoilu, mittaaminen ja saavuttaminen ei ole mahdollista ilman kunnollista tietopohjaa ja seurantaa.

5. Osana moniperustaista lähestymistä poikien ja miesten tasa-arvokysymykset nostetaan selonteossa selkeästi esille. Suomessa esiintyy lukuisia mieserityisiä tasa-arvohaasteista: vain miehiä velvoittava asepalvelus täyttää sukupuolittuneen syrjinnän merkit, joten nykyistä mallia on tarve uudistaa. Miehet ovat myös ylikortettuina syrjäytyneiden, itsemurhan tehneiden, vakavien työtapaturmien uhrien ja vankien joukossa. Suomessa poikien ja tyttöjen väliset osaamiserot koulussa ovat OECD-maiden isoimpia. Samoin koulupudokkuus ja matalasti kouluttautuminen ovat muita sukupuolia yleisempiä ilmiöitä poikien ja miesten keskuudessa. Etsitään keinoja purkaa miesten keskinäistä voimakasta sosioekonomista ja terveydellistä polarisaatiota esimerkiksi puuttamalla ongelmalliseen velkaantumiseen, liialliseen päihteiden käyttöön ja elinajanodotetta lyhentäviin tekijöihin. Isyyteen ja vanhemmuuden tasa-arvoon liittyviin kysymyksiin tulee myös kiinnittää huomiota. Lisäksi tulee tiedostaa, että vähemmistöihin kuuluvat miehet kuten transmiehet ja maahanmuuttajataustaiset miehet kohtaavat sellaisia syrjinnän muotoja.

3. Mitkä mielestänne pitäisi olla Suomen tasa-arvopoliittiset tavoitteet koskien Euroopan unionia ja kansainvälistä toimintaympäristöä? Täsmentäkää ja perustelkaa, mikäli mahdollista.

Suomen on jatkossakin oltava etulinjassa kansainvälisten tasa-arvoon liittyvien prosessien ja sopimusten toimeenpanossa. Suomen tulee edistää EU:n liittymistä Istanbulin sopimukseen sekä

sopimuksen täytäntöönpanoa kaikessa unionin toiminnassa sekä jäsenmaissa. Suomen tulee edistää vahvaa EU:n tasa-arvostrategiaa ja sen tehokasta toimeenpanoa sekä sukupuolivaikutusten huomiointia EU:n budjetissa. Euroopan tasolla on myös tärkeä varmistaa Euroopan neuvoston naiseen kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan vastaisen yleissopimuksen toimeenpanosuunnitelman toteutus.

Suomen tulee toteuttaa feminististä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Tämä tarkoittaa, että Suomi edistää aktiivisesti YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien ”Naiset, rauha ja turvallisuus” sekä ”Nuoret, rauha ja turvallisuus” toimeenpanoa osana Suomen ja EU:n kriisinhallintaa. Suomen tulee ulkopoliitikassa panostaa jatkossakin voimakkaasti rauhanvälitykseen, kriisinhallintaan ja humanitaariseen apuun, joissa naisten ja sukupuolivähemmistöjen turvallisuuden takaaminen on tärkeää. Suomella on tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta kansainvälisellä tasolla paljon osaamista, jota tulee aktiivisesti käyttää hyödyksi kansainvälisessä yhteistyössä.

Sukupuolten tasa-arvon tulee olla läpileikkaava teema kaikessa Suomen kehityspoliittisessa toiminnassa. Vaikutukset sukupuolten ja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen asemaan tulee huomioida kaikissa hankkeissa. Seksuaali- ja lisääntymisterveyteen sekä naisten, lasten, nuorten, vammaisten ihmisten, alkuperäiskansojen ja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksiin on kohdennettava riittävästi resursseja.

Suomen tulee edistää EU:ssa yhteistä ihmisoikeuksia kunnioittavaa sekä tasa-arvoista ja yhdenvertaista politiikkaa. On olennaista, että Suomi ja muut EU-maat pitävät kiinni unionin yhdessä laadituista perusperiaatteista ja sitoutuvat kunnioittamaan ihmisoikeuksia, oikeusvaltioperiaatetta ja yksilön itsemääräämisoikeutta. Kaikkiin poikkeamiin näistä periaatteista ja arvoista suhtaudutaan erittäin vakavasti ja etsitään keinoja huolehtia jokaisen EU-kansalaisen perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisesta.

Sukupuolten oikeudellinen asema

4. Lainsäädäntö on yksi merkittävä sukupuolten tasa-arvopoliitiikan väline. Miten lainsäädäntöä tai yksilön oikeussuojaa pitäisi mielestänne kehittää sukupuolten tasa-arvon lisäämiseksi? Huomatkaa, että kysymys ei koske ainoastaan tasa-arvolakia.

Sukupuolten tasa-arvoa voidaan edistää merkittävästi selkein lainsäädäntömuutoksin, joista suurimmasta osasta löytyy kokemusta esimerkiksi muista Pohjoismaista. Muutokset koskevat mm. perhepolitiikkaa, koulutusta, työelämää, sukupuolivähemmistöjen asemaa, sukupuolittunutta väkivaltaa sekä asevelvollisuutta. Kantavana linjana läpi lainsäädännön tulisi olla, että sukupuoli tai seksuaalinen suuntautuminen ei vaikuta ihmisen asemaan tai oikeuksiin, ellei se ole asian luonteen huomioon ottaen välttämätöntä.

Sukupuolivähemmistöjen asema

- Erotetaan juridinen ja lääketieteellinen sukupuolen korjaus toisistaan. Otetaan juridisen sukupuolen perustaksi henkilön oma ilmoitus ja itsemäärittely. Poistetaan juridisen sukupuolen vahvistamisen 18 vuoden ikäraja.
- Uudistetaan translaki: Poistetaan lisääntymiskyvyttömyysvaatimus, lääketieteelliset ehdot ja vaatimus pysyvistä sukupuoliroolissa elämisestä sukupuolen vahvistamisen ehdoista.
- Tunnustetaan kolmas sukupuoli lainsäädännössä ja otetaan käyttöön sukupuoleton henkilötunnus.

Perhepolitiikka

- Luovutaan käytännöistä, joissa sukupuoli- tai seksuaalivähemmistöön kuuluva vanhempi joutuu adoptoimaan oman lapsensa. Käytännöstä on luovuttava kaikkien vanhempien kohdalla – ei vain klinikalla hedelmöityksessä alkunsa saaneiden lasten tapauksessa.
- Poistetaan lainsäädännöstä esteitä tasa-arvoiselle vuorovanhemmudelle: mahdollistetaan kaksi tasavertaista osoitetta vuorovanhempien lapsille. Huomioidaan vuoroasuva lapsi molempien vanhempien asumistuessa. Tunnustetaan enemmän kuin kahden vanhemman perheet lainsäädännössä.
- Parannetaan yksinelävien miesten ja miesparien, sukupuolivähemmistöjen sekä vammaisten perheen perustamisen mahdollisuuksia esimerkiksi laillistamalla sijaissyntyys sillä edellytyksellä, että sijaissyntytjän osallistuminen hoitoon on vapaaehtoista eikä siihen liity taloudellisen edun hankkimista.

Koulutus

- Hallituksen päätös pidentää oppivelvollisuutta 18 vuoteen ja tehdä toisen asteen opetuksesta maksutonta on tärkeä uudistus, joka edistää oppimiseröjen kaventamista. Uudistuksen vaikutuksia tulee seurata tarkkaan.
- Otetaan käyttöön lakisäätöiset tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat varhaiskasvatukseen.

Työelämä

- Uudistetaan perhevapaat tasa-arvoisemmiksi ja joustavammiksi. Säädetään perhevapaalta palaavan irtisanomissuoja.
- Veloitetaan suuret yritykset seuraamaan ja raportoimaan henkilöstönsä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista ja edistetään anonyymiä rekrytointia julkisissa työhönotoissa.

Sukupuolittunut väkivalta

- Määritetään suostumuksen puute raiskausrikoksen kriteeriksi.

- Laajennetaan seksuaalisen ahdistelun määritelmää rikoslaissa kattamaan myös muu ahdistelu kuin koskettelu.

Koskemattomuus ja itsemääräämisoikeus

- Kielletään intersukupuolisten lasten lääketieteellisesti ei-välttämättömät sukuelinkirurgiset toimenpiteet. Mahdollistetaan se, ettei lapsen sukupuolta tarvitse määrittää väestörekisteriin ennen kuin lapsi voi määrittää oman sukupuolensa.

- Kielletään myös poikien ei-lääketieteelliset ympärileikkaukset
- Kriminalisoidaan pakkoavioliitot ja kielletään kaikki lapsiavioliitot.
- Mahdollistetaan lainsäädännöllä abortin saaminen omalla päätöksellä 18 raskausviikkoon asti.
- Lasketaan vapaaehtoisen sterilisaation ikäraja 25 vuoteen.

Asevelvollisuuden uudistaminen

- Ensimmäisenä askeleena ulotetaan kutsunnat koskemaan koko ikäluokkaa.
- Pitkällä aikavälillä otetaan käyttöön vapaaehtoinen asepalvelus, johon voidaan kulkea valikoivan asevelvollisuuden kautta. Asevelvollisuutta uudistettaessa kantavana periaatteena tulee olla se, että sukupuolia kohdellaan yhdenvertaisesti.
- Poistetaan rangaistavuus aseistakieltäytymisestä omantunnon syistä.
- Lisäksi kiinnitetään huomiota siihen, että asepalveluksessa ja kutsunnoissa harjoitetut käytänteet ovat syrjimättömiä esimerkiksi sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjä sekä vammaisia kohtaan.

5. Moniperusteisella syrjinnällä tarkoitetaan syrjinnän kohteeksi joutumista sukupuolen ja jonkin muun ominaisuuden perusteella. Se voi olla myös rakenteellista. Mitkä moniperusteisen syrjinnän kysymykset mielestänne pitäisi ehdottomasti käsitellä selonteossa?

Intersektionaalisuus on olennainen osa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuspolitiikkaa. Yksilö joutuu usein syrjityksi samanaikaisesti sukupuolensa ja jonkin/joidenkin muiden ominaisuuden vuoksi. Niitä ovat esimerkiksi sosioekonominen tausta, asuinpaikka, alkuperä, perhetausta, koulutus, ikä, vammaisuus, seksuaalinen suuntautuminen, sukupuoli-identiteetti sekä sukupuolen ilmaisu. Intersektionaalisuuden avulla tunnistetaan syrjivät rakenteet, jotka ovat päällekkäisiä ja läpileikkaavia.

Moniperusteiseen syrjintään puuttuminen vaatii tietopohjan ja politiikan työkalujen kehittämistä. Suomessa on osaamista ja toimivia mekanismeja, kuten kohtuulliset mukautukset ja positiivinen erityiskohtelu, joita ei kuitenkaan hyödynnetä riittävästi. Työnantajien ja muiden toimijoiden tietämystä kohtuullisista mukautuksista on lisättävä, jotta vammaiset ihmiset voivat osallistua nykyistä laajemmin työelämään. Positiivista erityiskohtelua puolestaan voidaan hyödyntää

esimerkiksi koulujen rahoituksessa. Helsingissä erityisesti pojat ja maahanmuuttajataustaiset oppilaat ovat selvitysten mukaan hyötyneet positiivisen diskriminaation rahoituksesta. Toimiva moniperusteisen syrjinnän torjumiskeino on myös anonyymi rekrytointi, josta on viime aikoina saatu hyviä kokemuksia esimerkiksi Helsingin kaupungilla. Selonteossa pitäisi esittää selkeät askeleet, miten näitä ja vastaavia syrjinnän ehkäisykeinoja valtavirtaistetaan ympäri Suomen.

Muut huomiot

6. Muuta mahdollisesti huomioitavaa selonteon valmistelussa?

Koronakriisin vaikutukset ovat voimakkaasti sukupuolittuneita. Miesten osuus covid-19-tautiin kuolleista sekä tehohoitopotilaista on naisia suurempi kaikissa ikäryhmissä. Selvitysten mukaan myös eri ammattiryhmien välillä on nähtävissä eriarvoistumista, esimerkiksi suorittavissa matalan koulutustason töissä riski saada tartunta on muita ammattiryhmiä korkeampi. Koti- ja lähisuhdeväkivalta on saattanut lisääntyä, kun kotona ollaan enemmän, ja tapaukset ovat saattaneet jäädä aiempaa useammin piiloon. Nuorten mielenterveyden oireilu on lisääntynyt, minkä lisäksi itsemurhat yleistyivät 15 % keväällä 2020 vuoden takaiseen verrattuna. Kriisin vaikutukset eri ammatteihin vaihtelevat suuresti, ja erityisen suurta kuormaa ovat kantaneet julkisen sektorin naisvaltaiset ammatit, kuten hoitajat ja opettajat. Myös erilaisiin perheisiin kriisi on vaikuttanut eri tavoin.

On tärkeää huolehtia, ettei kriisi johda takapakkiin tasa-arvon osalta. Selonteossa tulisi arvioida korona-ajan tasa-arvovaikutuksia laajasti. Ratkaisukeinot ovat paljolti samoja kuin tässä lausunnossa aiemmin on esitetty, mutta kriisi lisää niiden toteuttamisen kiireellisyyttä.

liitto rp. Vihreä
Vihreä liitto rp. - puoluehallitus